

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اخلاق فاضله – رجاء

27) رجاء : (امید)
تعداد آیه 8

اخلاق فاضله * * * * *

* * * * *

* * * | اخلاق فاضله – رجاء * * *

رجاء یا امید نعمت گرابهای اخلاق فردی است که رهنمای عمل کرد اخلاق فاضله می باشد. و در اخلاق اسلامی نقطه مقابل رجاء را خوف تشکیل می دهد. انسان را می باید عمل کرد خود را در سرحد بین این دو مفهوم اخلاقی تعیین نماید ، زیرا با تعقیب افراط در یک جانب ، جانب دیگری متضرر می گردد که برای درک بهتر این دو مقوله اخلاقی تشریحات ذیل مفید است :

سرحد بین خوف و رجاء :

خوف و رجاء امری دارای سرحد مشترکی هستند و نباید در انتخاب شان از حالت افراط کارگرفته شود مثلاً اگر امید انسان به رحمت خداوند به گونه‌ای باشد که فکر کند کارهای او دیگر دخالتی در آن ندارد و آنقدر رحمت خدا واسع است که همه را می‌آمرزد، باعث می‌شود تا انسان **گستاخ** شود و از ارتکاب گناهان باکی نداشته باشد. این **امید**، در واقع يك رجاء کاذب است و واقعیت ندارد؛ زیرا خداوند «ج» از روی اعمال خود افراد، آن‌ها را می‌آمرزد و به بهشت می‌برد و یا عذاب نموده و به جهنم می‌برد. بنابراین، داشتن **مرتبه** از خوف که مانع از گناه می‌شود و نیز **حدی** از رجاء که موجب انجام اعمال خوب می‌گردد، **واجب و لازم** است. البته، بین این دو عامل باید **توازن** برقرار باشد؛ یعنی اگر رجاء طوری باشد که بر خوف غلبه کند و خوف کم شود به حدی که دیگر انگیزه ترك گناه در انسان باقی نماند، انسان مبتلا به گناه می‌شود که در آن هلاکت است. اگر خوف هم بیش از رجاء باشد خطاست؛ یعنی فرد نباید فکر کند که چون مرتکب گناهی شده است حتماً خداوند «ج» او را به جهنم خواهد برد. چنین فردی باید **توبه** کند و با انجام کارهای خوب، به رحمت و آمرزش خداوند امید و رجاء داشته باشد.

مراتب دیگری از خوف و رجاء مخصوص کسانی است که درجه ایمان و معرفت‌شان بیش‌تر است. معرفت این‌گونه افراد بعضاً تا بدان‌جا می‌رسد که حتی می‌توانند سرنوشت خودشان را ببینند و از این‌که خداوند «ج» در آن عالم چه چیزهایی به آن‌ها خواهد داد، خبر دار شوند. البته، شاید تصور این حالت برای ما مشکل باشد. کسانی هم هستند که صرف توجه به صفات جلالیه الهی موجب خوف‌شان می‌شود و یا از این‌که خداوند چه عذاب‌هایی دارد، لرزه به اندام‌شان می‌افتد.

پیغمبر «صلی الله علیه وآله وسلم» :

در حدیث قدسی می فرماید: [من بر طبق ظن بنده مؤمن خود رفتار می کنم، اگر حسن ظن داشته باشد، همان ظنش را محقق می سازم، و اگر هم سوء ظن داشته باشد، مطابق ظنش با او رفتار می کنم].

*** اخلاق فاضله ***

*** رجاء ***

(104 : 4) (و در راه تعقیب دشمن، (هرگز) سست نشوید!
(زیرا) اگر شما درد و رنج می‌بینید، آنها نیز همانند شما درد و
رنج می‌بینند؛ ولی شما امیدی از خدا دارید که آنها ندارند؛ و
خداوند، دانا و حکیم است.)

***** اخلاق فاضله *****
***** اخلاق فاضله — رجاء *****

(5 : 84) چرا ما به خدا و آنچه از حق به ما رسیده است، ایمان نیاوریم، در حالی که آرزو داریم پروردگاران ما را در زمره صالحان قرار دهد؟! » (

*** اخلاق فاضله ***
 *** اخلاق فاضله — رجاء ***

(87 : 12) (پسرانم! بروید، و از یوسف و برادرش جستجو کنید؛ و از رحمت خدا مایوس نشوید؛ که تنها گروه کافران، از رحمت خدا مایوس می‌شوند!)» (

***** اخلاق فاضله *****
 ***** اخلاق فاضله — رجاء *****

(12 : 13) او کسی است که برق را به شما نشان می‌دهد، که هم مایه ترس است و هم مایه امید؛ و ابرهای سنگین بار ایجاد می‌کند!

*** اخلاق فاضله ***
*** اخلاق فاضله — رجاء ***

(56 : 15) گفت: «جز گمراهان، چه کسی از رحمت پروردگارش مایوس می‌شود؟!» (

***** اخلاق فاضله *****
 ***** اخلاق فاضله — رجاء *****

(57 : 17) کسانی را که آنان می‌خوانند، خودشان وسیله‌ای (برای تقرب) به پروردگارشان می‌جویند، وسیله‌ای هر چه نزدیکتر؛ و به رحمت او امیدوارند؛ و از عذاب او می‌ترسند؛

چرا که عذاب پروردگارت، همواره در خور پرهیز و وحشت⁹ است!)

اخلاق فاضله * * * * *
* * * * *
* * * * * اخلاق فاضله — رجاء * * * * *

(110 : 18) بگو: «من فقط بشری هستم مثل شما; (امتیازم این است که) به من وحی می‌شود که تنها معبودتان معبود یگانه است; پس هر که به لقای پروردگارش امید دارد، باید کاری شایسته انجام دهد، و هیچ کس را در عبادت پروردگارش شریک نکند!)

***** اخلاق فاضله *****

***** اخلاق فاضله — رجاء *****

(9 : 39) (آیا چنین کسی با ارزش است) یا کسی که در ساعات شب به عبادت مشغول است و در حال سجده و قیام، از عذاب آخرت می‌ترسد و به رحمت پروردگارش امیدوار است؟! بگو: «آیا کسانی که می‌دانند با کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟! تنها خردمندان متذکر می‌شوند!»)

***** اخلاق فاضله *****

***** اخلاق فاضله — ختم رجاء *****

